

GRANNAR OCH DET NORDISKA KULTURARVET

Finskt Museum 2018 handlar om grannar. Temat hänvisar till det finska inbördeskriget 1918, men innehållet visar hur mångsidigt ämnet berör det nordiska kulturarvet, dess forskning och oss som lever bland det. Liksom inbördeskriget minner artiklarna i detta nummer om hur grannskap kan vara något lokalt, konkret geografiskt och personligt - du bor bredvid mig och grannskapet är vårt - men samtidigt reflekteras i abstrakta gemenskaper som spränger och skapar både de fysiska och kulturella gränserna vi upplever mellan oss själv och andra - vi och ni har inget gemensamt och hör inte ihop.

Kulturarv och kulturarvsforskning handlar i grund och botten om människor och människor som studerar andra människors sätt att leva. Grannskap har förmodligen i någon form alltid varit en del av människornas liv. Således erbjuder detta temanummer insikt i hur grannar påverkat, påverkar och är en del av kulturarvsforskningen, -förvaltningen och deras villkor. Den aktuella forskningen ger insyn i föregående generationers vardag och hur tankar om omgivningen och medmänniskorna förändrats.

FORSKNING - GRANSKAP OCH SAMHÖRIGHET I KULTURARVET

Arkitekturhistoriker Mia Åkerfelt analyserar hur husritningar reflekterade tankar om grannar, hygien och finlandssvensk identitet under medlet av 1900-talet. Artikeln "In between the neighbours" beskriver tidens tankar om boendets och grannskapets betydelse: hur ett grannskap skulle se ut för att de boende, på ett idealt vis, skulle uppleva sig höra samman med familjen, grannarna och sitt markområde. Åkerfelt åskådliggör hur hemmets utseende troddes påverka människors sätt att leva och tänka om sig själv och andra.

Arkeolog Visa Immonen och konshistoriker Elina Räsänen studerar en annan sorts grannskap, nämligen den inflätad i medeltida miniatyrer. Artikeln "The vast complexities of the small" förklarar medeltida uppfattningar om symbolik och representation, alltså vad bilder och föremål ansågs betyda

och hur de formades för att föreställa eller motsvara andra bilder eller föremål. Forskarna hänvisar till tidens engagemang med saker: hur man engagerade sig med föremål både fysiskt och metaforiskt så att form, bild och proportioner framkallade känslor och föreställningar. Analysen illustrerar bilderna och föremålen den medeltida människan levde med och väcker tankar om olika kulturers sätt att bilda kontakt med något man inte konkret har framför sig.

Där 1900-talets ritningar var en reaktion till människors flytt till städerna, var de medeltida miniatyrerna ett sätt att bära på sin tro och överföra dess bilder och betydelser till den sekulära vardagen. I bägge kulturer funderade man inom sin egen verklighet på de för oss aktuella frågorna gällande bilders och människors rörlighet, överföring och tillgänglighet.

GRANNSKAP, RÖRLIGHET OCH KULTURARVET IDAG

Pärm bilden representerar en del av en brandgravsritning i Finskt Museum 1918. Brandgraven fanns i den undertecknades barndomsstad, som nu är hem för andras grannar. Vi lever rörligt i en värld, där de geografiska avstånden kan kännas oväsentliga, då världens befolkning känns allt mer sammankopplad och vi kan kika in hos våra medmänniskor på ställen där vi inte längre är eller aldrig varit. Hur uppfattar eller upplever vi kontakten med varandra och vår omgivning, och hur reflekteras våra relationer i de sätt vi tolkar, forskar och förvaltar kulturarvet?

Finska Fornminnesföreningen har en ny sekreterare, kulturarvsdoktoranden Petra Lehtoruusu, som tolkar historikerna Linda Kaljundis och Tiina Mall Kreems bok om hur estniskt kulturminne avbildats i bildkonst. Lehtoruus recension belyser den politiska omgivningens betydelse för hur kulturarv gestaltas.

Visste du att FM år 1918 summerades på tyska? I samförståndets anda överlät museernas muntur i år till Danmark, där museiforskare Signe Boeskov skrivit om museiforskningens utmaningar och vad samarbete ger kulturarvsforskningen. Samarbete önskas även av konstnär Kaisa Lipponen, som lyfter fram kulturarvet i våra landskap och diskuterar förvaltningen av grönområden. Karl Lennart Westerlund är engagerad inom swingdansernas kulturarv och han uppmärksammar oss om kulturarvets levnadsvillkor i ett föränderligt samhälle: hur det kan födas, dö, återupplivas och hållas levande.

Sammanfattningsvis berättar årets bidrag om hur samhällets förändringar inspirerar oss att utveckla nya sätt att förstå och stöda varann, vår omgivning och framtiden för kulturarvet.